

עת"מ 530/07
בש"א 08/

בבית המשפט המחוזי בירושלים
בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים
בפני כב' ס"נ השופטת י' צור

- העותרים: 1. האגודה לזכויות האזרח בישראל
(המבקשים) 2. המרכז לפלורליזם יהודי - התנועה ליהדות מתקדמת
3. מוקד סיוע לעובדים זרים
4. קו לעובד
5. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר (ע"ר)

כולם ע"י ב"כ עוה"ד עודד פלר ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רחוב נחלת בנימין 75, תל-אביב 65154
טל': 03-5608185; פקס: 03-5608165

- נ ג ד -

המשיב: משרד הפנים

ע"י פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)
רח' מח"ל 7, מעלות דפנה, ירושלים
טל': 02-5419555; פקס: 02-5419582

בקשה לפי פקודת בזיון בית המשפט

בית המשפט הנכבד מתבקש לכופ את המשיב לציית לצווים שניתנו בסעיף 38 לפסק הדין בעתירה שבכותרת.

ואלה נימוקי הבקשה:

1. ביום 5.12.2007 ניתן פסק דינו של בית המשפט הנכבד, אשר הורה למשיב כדלקמן:

א. לאפשר לעותרים לעיין בקובץ השלם והמעודכן של כל הנהלים, ההוראות וההנחיות של המשיב בענייני מינהל האוכלוסין.

- ב. להעמיד בכל לשכה של מינהל האוכלוסין את כל הנהלים וההוראות כשהם שלמים ומעודכנים לעיונו של הציבור.
- ג. לפרסם באתר האינטרנט של המשיב את כל הנהלים וההנחיות השלמים והמלאים, וכן לפרסם את העדכונים באתר בכל פעם שהנהלים מתעדכנים על ידי המשיב.

בפסק הדין הבהיר בית המשפט הנכבד, כי כל הנהלים וההוראות המשמשים את המשיב חייבים בפרסום. בית המשפט הנכבד הורה, כי המשיב יבצע את האמור לעיל תוך 30 ימים מיום המצאת פסק הדין. עוד באותו היום הומצא פסק הדין לבעלי הדין.

2. בית המשפט הנכבד פסק, כי על המשיב לפרסם את נהליו כאמור **ללא דיחוי**, בקובעו כי מזה מספר שנים נוהג המשיב בניגוד לדין בכך שאינו דואג לפרסום הנהלים וההנחיות שעל פיהם הוא מפעיל את מכלול סמכויותיו. בית המשפט הנכבד הדגיש, כי חובת הפרסום המיידית נובעת גם מסוג האוכלוסיות, להן נוגעים הנהלים, אשר היוקקותן למידע הינה בבחינת "אוויר לנשימה".

3. המשיב לא ערער על פסק הדין. הוא אף לא ביקש לעכב את ביצועו. במקום זאת בחר המשיב לכבד את פסק הדין באופן חלקי בלבד. המשיב פרסם נהלים במתכונת מורחבת באתר האינטרנט של משרד הפנים, ותו לא. המשיב לא אפשר לעותרים לעיין בנהלים, ולמיטב ידיעת העותרים לא העמידם לעיון בלשכות. גם הפרסום באתר האינטרנט של משרד הפנים, אף שהוא רחב מן הפרסום שהיה באתר עובר למתן פסק הדין, איננו שלם.

4. פניות העותרים לפרקליטות מחוז ירושלים, ללשכה המשפטית של משרד הפנים, לשר הפנים וליועץ המשפטי לממשלה בעניין אי קיומו של פסק הדין לא נענו. כל שנמסר מטעם מנהלת לשכת היועץ המשפטי לממשלה, לאחר ששתי פניות קודמות לפרקליטות מחוז ירושלים לא נענו, כי הפנייה הועברה לטיפול מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה. תשובה לגופם של דברים לא נתקבלה. המשיב ופרקליטיו לא ראו כל חובה לקיים **בדחיפות** את הצווים, שניתנו על ידי בית המשפט הנכבד.

העתק הפנייה מיום 6.1.2008 לפרקליטות מחוז ירושלים, שהעתקה נשלח ללשכה המשפטית של משרד הפנים, מצ"ב ומסומן א'.

העתק הפנייה מיום 17.2.2008 לפרקליטות מחוז ירושלים, שגם העתקה נשלח ללשכה המשפטית של משרד הפנים, מצ"ב ומסומן ב'.

העתק הפנייה מיום 13.3.2008 לשר הפנים וליועץ המשפטי לממשלה, שהעתקה נשלח לגורמים בכירים בפרקליטות המדינה ובמשרד הפנים, מצ"ב ומסומן ג'.

העתק מכתבה של מנהלת לשכת היועץ המשפטי לממשלה מיום 18.3.2008 מצ"ב ומסומן ד'.

לעניין הצו הראשון

5. בית המשפט הנכבד הורה למשיב: "לאפשר לעותרים לעיין בקובץ השלם והמעודכן של כל הנהלים, ההוראות וההנחיות של המשיב בענייני מינהל האוכלוסין." בפניות אל המשיב ואל פרקליטיו ביקשו העותרים לאפשר להם לעיין בקובץ השלם והמעודכן של כל הנהלים, ההוראות וההנחיות של משרד הפנים בענייני מינהל האוכלוסין. לצורך כך ביקשו לקבל תקליטור ("דיסק") של קבצי הנהלים שבמתכונת דיגיטלית, ולקבל העתקים מצולמים של הנהלים, ההוראות וההנחיות, שאינם במתכונת דיגיטלית, לרבות הנחיות הפקידות במטה מינהל האוכלוסין, שלא לבשו מתכונת דיגיטלית, והוראות הלשכה המשפטית של משרד הפנים.

המשיב לא אפשר זאת לעותרים עד כה.

6. יודגש, כי הצו, שנתן בית המשפט הנכבד בעניין זה, הוא צו עצמאי, העומד לעצמו. אין בפרסום הנהלים, ההנחיות וההוראות בכל דרך אחרת, לרבות באתר האינטרנט של המשיב, כדי לפטור את המשיב מן החובה לקיימו. למעלה מן הצורך יצויין, כי העותרים עומדים על קיומו של הצו, בין היתר, כדי לבחון האם פורסמו הנהלים במלואם גם בדרכים אחרות, עליהן ציווה בית המשפט הנכבד.

לעניין הצו השני

7. בית המשפט הנכבד הורה למשיב: "להעמיד בכל לשכה של מינהל האוכלוסין את כל הנהלים וההוראות כשהם שלמים ומעודכנים לעיונו של הציבור." בפניות אל המשיב ואל פרקליטיו ביקשו העותרים את הבהרת המשיב, האם הועמדו בכל לשכה למינהל אוכלוסין כל הנהלים וההוראות כשהם שלמים ומעודכנים לעיונו של הציבור.

8. בדיקתם של העותרים העלתה, כי הנהלים לא הועמדו בלשכות. למיטב ידיעת העותרים, בעקבות פסק הדין הונחו הפקידים בלשכות להפנות את המבקשים לעיין בנהלים אל אתר האינטרנט של משרד הפנים, וזאת חרף הצו המפורש, המורה להעמיד את הנהלים לעיון גם בלשכות. ההנחיה לפקידים בעניין זה לא פורסמה, כמובן. עו"ד יונתן ברמן ממוקד סיוע לעובדים זרים ביקר במשרד הפנים במהלך חודש ינואר 2008 וזכה לחזות בהנחיה זו, שהעתקה נתלה על לוח מודעות, המשמש את הפקידים.

9. גם בעניין זה יש להדגיש, כי הצו שנתן בית המשפט הנכבד, עומד בזכות עצמו. פרסום הנהלים בכל דרך אחרת אינו מייתר את החובה לקיימו. נזכיר, כי המשיב ביקש למחוק את העתירה על רקע התחייבותו לפרסם את נהליו באינטרנט בלבד. העותרים פרטו בעתירתם ובתגובתם מיום

11.11.2007 את החשיבות הרבה שיש לפרסום הנהלים גם בלשכות משרד הפנים, ואת החשיבות שבזמינותם לכל אדם – גם למי שהאינטרנט אינו נגיש עבורו. בית המשפט הנכבד הורה להעמיד את הנהלים לעיון בכל הלשכות, והמשיב לא ערער על פסק הדין.

לעניין הצו השלישי

10. בית המשפט הנכבד הורה למשיב: "לפרסם באתר האינטרנט של המשיב את כל הנהלים וההנחיות השלמים והמלאים, וכן לפרסם את העדכונים באתר בכל פעם שהנהלים מתעדכנים על ידי המשיב." אכן, בראשית חודש ינואר 2008 פורסמו באתר האינטרנט של משרד הפנים נהלים של מינהל האוכלוסין, הכוללים את פרק הליך הטיפול, ובהם נהלים שלא פורסמו בעבר. בעקבות פניותיהם של העותרים פורסמו באתר האינטרנט מספר נהלים נוספים, ובהמשך אף תוקנו חלק מן הנהלים שבאינטרנט על מנת שיכללו הוראות מעודכנות, עליהן הצביעו העותרים בפניותיהם – הוראות שלא פורסמו קודם לכן. עם זאת, טרם פורסמו באתר האינטרנט כל הנהלים וההנחיות השלמים והמלאים, ובהם נהלים יסודיים בפעילות המשיב, שדרך ביצועם מפרנסת עשרות התדיינות משפטיות מדי שנה.

11. כך, למשל, לא פורסמו נוהל הטיפול ברישום ילדים של תושבי ירושלים המזרחית; נוהל "שמיים סגורים" להשמתם מחדש של מהגרי עבודה שאיבדו את מעמדם בישראל; נוהל לקבלת בקשות מכל סוג; נוהל קביעת מרכז חיים; נוהל הטיפול במתן מעמד לסייענים; נוהל הטיפול במתן פטור מאגרות; נוהל הטיפול בערבויות; נוהל האצלת סמכויות; נוהל תעודה ציבורית ואימותה; נהלי הטיפול בילדים שאומצו בחו"ל (ילדים של עולים); נוהל הטיפול במתן אשרה לצורך גיור בישראל; נהלי הטיפול בבקשות לקבלת היתר יציאה לסוריה ולסעודיה; ונהלי הטיפול בסוגיות מרשם ותיעוד של תושבי הרשות הפלסטינית (הוספה וגריעה של רשומות, הנפקת תיעוד ודרכונים וכו').

12. כן לא פורסמו הנחיות הפקידות במטה מינהל האוכלוסין והלשכה המשפטית של משרד הפנים. כך, למשל, הפרסום אינו כולל את הקריטריונים למתן אשרות ורישיונות לישיבת קבע, שנוסחו על ידי הלשכה המשפטית (ר' סעיף 25 לפסק הדין).

13. נהלים אחדים שפורסמו עודם חסרים את פרק הליך הטיפול, כמו נוהל הטיפול במתן מעמד להורים לחיילים ונוהל הטיפול במתן מעמד לצאצאים של חסידי אומות העולם.

14. כן דומה, כי הנהלים שבאתר, או למצער חלק מהם, נערכו בטרם פרסומם באתר. כך, למשל, כל הנהלים העוסקים ב"אכיפה" (כלומר, במעצר ובגירוש מישראל) עודכנו ללא יוצא מן הכלל טרם הפרסום. במתכונתם שבאינטרנט הם כוללים מעט מאוד תוכן. כך עוד, הנהלים העוסקים בהליך לביטול אזרחות ותושבות ובהליך הטיפול בפליטים ובמבקשי מקלט הם "דלילים" כדי כך, שאינם

כוללים כל פירוט שהוא לגבי ההליכים המתנהלים בעניינים אלה. לעותרים לא נותר אלא להניח שהנהלים נערכו, וסעיפים מרכזיים נעקרו מהם.

15. כאמור, לעותרים מוכרים נהלים, או למצער ידוע להם על נהלים שלא פורסמו. לצד זאת, כשם שלבית המשפט הנכבד אין דרך לדעת על נהלים שלא פורסמו (ר' סעיף 22 לפסק הדין), גם לעותרים אין כל דרך לדעת, על נהלים שאינם מוכרים להם ושלא פורסמו. לעותרים אין אף דרך לדעת, האמנם נערכו נהלים לפני פרסומם, ואין להם אלא לסמוך על השכל הישר. המידע בעניינים אלה מצוי אצל המשיב, והוא יכול היה להשיב לעותרים ולהניח את דעתם. ואולם, המשיב, כאמור, לא השיב לפניית העותרים משך למעלה משלושה חודשים.

16. העותרים ביקשו את הבהרת המשיב, מדוע טרם פורסמו הנהלים וההנחיות השלמים והמלאים, לרבות הנחיות הפקידות במטה מינהל האוכלוסין והלשכה המשפטית של משרד הפנים. עוד ביקשו מן המשיב להבהיר, האמנם נערכו הנהלים שבאתר האינטרנט, ואם אכן כך – מהם הנהלים שנערכו, מהם התיקונים שהוכנסו בהם, ומדוע נערכו בהם תיקונים חרף ההוראה בפסק הדין לפרסם את הנהלים השלמים והמלאים. ככל שאכן נערכו ותוקנו נהלים ביקשו העותרים מן המשיב להבהיר, האם נוסח הנהלים הערוכים שבאתר הוא הנוסח המשמש את פקידי מינהל האוכלוסין כיום, שמא בידי הפקידים נוסח אחר. כאמור, חרף חלוף המועד שנקבע בפסק הדין, וחרף הפניות בעניין – עד כה לא נענו העותרים.

סוף דבר

17. המשיב קיים את פסק דינו של בית המשפט הנכבד באופן חלקי בלבד. ביזוי פסק דינו של בית משפט על ידי כל בעל דין חמורה היא, ואולם ביזוי על ידי הרשות הציבורית חמור שבעתיים:

"אם כך ינהג בעל-שררה בצו בית-משפט ובהתחייבות שהוא נוטל על עצמו, מדוע לא כך ינהג אחד-העם? הנאמר כי ממנו, מן השר, יראו וכמותו יעשו? והשאלה תתייצב בדרך ולא תניח לנו לעבור על פניה: מנין ישאב אב עוז ותעצמות-נפש לחנך את ילדיו כי ילכו בדרך-המלך, אם יראו אותו הולך בדרך שאינה דרך-המלך? והשאלה שאלה. תשובה לשאלה לא מצאנו." (בג"ץ 4247/97 סיעת מרץ במועצת עיריית ירושלים נ' השר לענייני דתות (החלטה מיום 15.12.1998; פדאור (לא פורסם) 98 (4) 35, עמ' 3).

18. העותרים מתקשים להשתחרר מן הרושם, כי המשיב, שלא ערער, כאמור, על פסק הדין ואף לא ביקש לעכב את ביצועו, כמו ממתין לבקשה זו. דומה, כי המשיב מתעלם מפניות העותרים אליו, ואונסם להגיש בקשה לפי פקודת בזיון בית המשפט, על מנת שיוכל במסגרתה "לנסות ולשפר עמדות", ובמלים אחרות: לערוך במסגרת הליך לפי פקודת בזיון בית המשפט תיקונים בצווים, עליהם לא ערער. אין להשלים עם כך. בית המשפט הגבוה לצדק פסק לא מכבר, כי המדינה אינה

רשאית לנסות לשנות מפסק דין במסגרת הליכים לפי פקודת בזיון בית המשפט, ואינה רשאית להציע הצעות חלופיות לצווים שניתנו במסגרת פסק דין חלוט:

"המדינה בחרה שלא למלא אחר צו בית המשפט ולבוא לפנינו לאחר תום התקופה בבקשה שמשמעותה שינוי פסק הדין. אין להשלים עם התנהגות זו. אנו מורים אפוא למדינה... כפי שנצטוותה בפסק דינו של בית-משפט זה. " (בג"ץ 1748/06 ראש עיריית דאהריה נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (החלטה מיום 24.7.2007))

בנסיבות אלה יתבקש בית המשפט הנכבד לכוף את המשיב לציית לפסק דינו. כן יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיב בהוצאות בקשה זו.

ע/ר צ/ר

עודד פלר, עו"ד

ב"כ העותרים

15 באפריל 2008